

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет науки і технологій
Кафедра міжнародної економіки, політичної економії та управління

ЗАТВЕРДЖУЮ:
В.о. ректора УДУНТ, проф.

Олександр ПШНЬКО

« 20 » 09 2022 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Рівень вищої освіти бакалаврський

Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

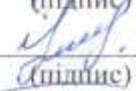

Спеціальність 051 – Економіка

Освітня програма «Міжнародна економіка»

м. Дніпро
2022

Наскрізна програма практики студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 – економіка (бакалаврського рівня вищої освіти) / Укл.: В.К. Лебедева, І.Л. Леонідов, В.М. Тарасевич. Дніпро: УДУНТ, 2022. 27 с.

Наскрізну програму складено на підставі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.93 р. № 93, «Положенням про організацію та проведення практичної підготовки студентів Українського державного університету науки і технологій», затвердженого Вченою радою УДУНТ та введеного в дію наказом ректора № 11 від 14.02.2022 року, освітньої програми «Міжнародна економіка», бакалаврського рівня освіти спеціальності «051 – Економіка».

Укладачі:	<u>проф., канд. екон. наук</u> (звання, науковий ступінь)	(підпис)	<u>Валентина ЛЕБЕДЄВА</u> (ім'я, прізвище)
	<u>доц., канд. екон. наук</u> (звання, науковий ступінь)	(підпис)	<u>Ігор ЛЕОНІДОВ</u> (ім'я, прізвище)
	<u>проф., д-р. екон. наук</u> (звання, науковий ступінь)	(підпис)	<u>Віктор ТАРАСЕВИЧ</u> (ім'я, прізвище)

Програма ухвалена Групою забезпечення якості освітньої програми «Міжнародна економіка» (бакалаврський рівень) «16» травня 2022 р. (протокол № 5)

Гарант ОП	<u>проф., д-р. екон. наук</u> (звання, науковий ступінь)	(підпис)	<u>Віктор ТАРАСЕВИЧ</u> (ім'я, прізвище)

Програма погоджена кафедрою міжнародної економіки, політичної економії та управління « 23 » травня 2022 р. (протокол № 10)

Завідувач кафедри	<u>проф., д-р. екон. наук</u> (звання, науковий ступінь)	(підпис)	<u>Віктор ТАРАСЕВИЧ</u> (ім'я, прізвище)

Погоджено:

Керівник виробничої, навчальної практики УДУНТ	(підпис)	<u>Григорій МІЗІН</u> (ім'я, прізвище)

Зміст

1 Вступ	4
2 Мета і завдання практичної підготовки студентів	5
3 Види і зміст практики	13
4 Бази практики	14
5 Організація практики	16
6 Форми і методи контролю проведення практики	18
7 Підведення підсумків практики	21
8 Рекомендована література та інформаційні ресурси	22

1 ВСТУП

Важливою складовою процесу навчання є практична підготовка, яка передбачає здобуття студентами відповідних компетентностей, умінь і навичок для самостійної роботи на підприємстві, оволодіння практичним досвідом професійної діяльності, сучасними методами і формами організації та знаряддями праці в галузі майбутньої спеціальності, творче застосування знань в умовах виробництва.

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом для кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління і здобувачів вищої освіти (студентів) ОПП «Міжнародна економіка» спеціальності 051 – Економіка (бакалаврський рівень).

Наскрізна програма практики опрацьована відповідно до: Закону України «Про вищу освіту», «Положення про організацію та проведення практичної підготовки студентів» (введене в дію наказом ректора УДУНТ №11 від 14.02.2022 р.), «Положення про проведення практики студентів у ЗВО України», що затвердженого наказом МОНУ №93 від 08.04.1993 р.; Листа МОН України від 07.02.09 р. № 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів» та Рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, які розроблені Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» від 24.04.2013 р. на виконання розпорядження КМУ № 970 від 07.11.2012 р. «Про затвердження плану першочергових заходів з виконання Державної програми розвитку внутрішнього виробництва», а також «Методичних рекомендацій зі складання та оформлення програм практичної підготовки студентів УДУНТ» та навчального плану УДУНТ в частині освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» із спеціальності 051 – Економіка (бакалаврський рівень).

Переддипломна та виробнича практики є невід'ємною частиною навчального процесу ЗВО, реалізується відповідно до графіка навчального процесу ОП «Міжнародна економіка» спеціальності 051 – Економіка (освітній рівень – бакалаврський), сприяють його системності, безперервності, послідовності. Бакалавр – це освітній рівень фахівця, який на основі повної загальної середньої освіти здобув поглиблену загальнокультурну підготовку, фундаментальні та професійно-орієнтовані

вміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці, а також здатний вирішувати типові професійні завдання, передбачені для відповідних посад, у певній галузі народного господарства.

Виробнича та переддипломна практики розглядаються як форма адаптації студентів економістів-міжнародників до умов та характеру майбутньої фахової зайнятості. Протягом практики важливим є закріплення у економістів-міжнародників теоретичних знань, попередньо опанованих на нормативних та професійно спрямованих дисциплінах, формування міжнародного економічного мислення, розвиток, систематизація і удосконалення навичок практичної роботи, отриманих під час теоретичної підготовки. Майбутні фахівці економісти-міжнародники набувають практичний досвід для продовження наукового дослідження економічних та виробничих процесів на підприємстві (банківській чи фінансовій установі) та накопичення досвіду в трудовому колективі.

Під час проходження виробничої та переддипломної практик та написання кваліфікаційної роботи (бакалаврського рівня вищої освіти) у студентів-бакалаврів закріплюються навички самостійної роботи, отримані в університеті, зокрема, практичного застосування теоретичних знань про тенденції та закономірності міжнародних економічних процесів, використання комп'ютерного програмного забезпечення при розрахунках міжнародних показників; розширення професійних умінь і навичок прийняття самостійних рішень в умовах зайнятості на виробничих підприємствах, що займаються міжнародною економічною діяльністю.

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Метою практики є набуття компетентностей передбачених освітньою програмою, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретного виробництва, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддями праці в галузі їх майбутньої спеціальності. Для студентів, які навчаються за спеціальністю 051 Економіка освітньої програми «Міжнародна економіка» (освітній рівень – бакалавр), зазначена мета конкретизується за видами практики.

Мета виробничої практики – закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок в сфері міжнародної економіки, розвиток науково-дослідної роботи студентів, а також збір фактичного матеріалу для виконання випускної кваліфікаційної роботи, курсових проєктів (робіт).

Завданнями виробничої практики є:

- вивчення організації правової діяльності установ і підприємств, де студенти проходять практику;
- закріплення та поглиблення теоретичних знань завдяки вивченню досвіду міжнародної діяльності організацій, де студенти проходять практику;
- набуття необхідних навичок і освоєння методів складання міжнародної звітності;
- засвоєння методів і способів нарахування тарифів, мита, демпінгових платежів, процедури їх сплати та контролю за надходженнями;
- участь у підготовці матеріалів студентами, спільно з фахівцями-міжнародниками, відповідно до функцій зовнішньоекономічних підрозділів підприємств та організацій, де студенти перебувають на практиці.

У результаті проходження виробничої практики студенти повинні **знати:**

- організаційну та управлінську структури підприємств і організацій, законодавчу і нормативну бази, що регулюють їх діяльність;
- специфіку роботи зовнішньо-економічних підрозділів та роль економіста на виробництві, його обов'язки та функції;
- особливості та закономірності, що виникають у сфері міжнародних економічних відносин держави, господарств і населення, а також шляхи їх застосування у практиці господарювання;
- цілі, завдання, зміст і специфіку зовнішньо-економічної роботи підприємств різних форм власності, виду діяльності та галузевої приналежності;
- форми і методи організації зовнішньо-економічних відносин, здійснення розрахунків квот, тарифів, мита, страхування та інвестування підприємств;
- порядок складання та затвердження основних зовнішньо-економічних документів підприємств та організацій;

- особливості складання зовнішньо-економічної звітності, що є характерними для даного закладу;

вміти:

- проводити загальний аналіз міжнародної економічної діяльності підприємств;

- застосовувати показники статистичної та зовнішньоекономічної звітності при підготовці міжнародних економічних проєктів;

- складати експортно-імпорتنі документи, митні декларації, кошториси, бюджети, зовнішньо-економічні прогнози; здійснювати контроль за нарахуванням штрафних санкцій підприємствам та організаціям;

- володіти навичками щодо аналізу динаміки валютного курсу, розрахунку штрафних санкцій через невиконання зовнішньоторгівельного контракту, ефективності експортної економічної операції;

- розраховувати показники ефективності зовнішньоторгівельної діяльності підприємств і здійснювати їх оцінку; планувати роботу і виконувати зобов'язання з експортних поставок;

- узагальнювати знання та навички, набуті під час проходження практики;

- застосовувати сучасні інформаційні та комп'ютерні технології.

Виробнича практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проходження для отримання потрібного та достатнього обсягу практичних знань і вмінь відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» оволодіння відповідними *компетентностями*:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність до усної та письмової професійної комунікації державною та іноземними мовами.

ЗК5. Здатність аналізувати особливості провідних наукових шкіл економічної науки, інноваційного розвитку підприємства, основних принципів функціонування сучасної міжнародної та глобальної економічних систем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність до креативного та критичного мислення.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

а також набуття **програмних результатів** навчання:

ПКд1. Здатність діяти та взаємодіяти у міжнародному економічному середовищі.

ПКд3. Здатність комплексно оцінювати й прогнозувати стан суб'єктів міжнародної економіки, пропонувати ефективні управлінські рішення.

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРНд25. Демонструвати обізнаність на рівні новітніх досягнень економічної науки щодо засад, чинників та трендів розвитку сучасної міжнародної економіки, враховувати їх вплив на поведінку національних економічних суб'єктів при розробці та реалізації управлінських рішень з розвитку та провадження міжнародної економічної діяльності.

Мета переддипломної практики – закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття практичних навичок в сфері міжнародної економіки, відпрацювання та розвиток професійного мислення, набуття умінь та навичок організаторської діяльності у виробничих умовах, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збирання матеріалів для виконання випускної кваліфікаційної роботи.

Завданнями переддипломної практики є:

- збір, узагальнення і систематизація накопиченого теоретичного та емпіричного матеріалу для написання випускної кваліфікаційної роботи;

- аналіз можливостей та пошук інноваційних методів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства (організації, установи);
- нагромадження практичного досвіду та підготовка студентів до самостійної роботи на посаді економічного або управлінського профілю за фахом «Міжнародна економіка»;
- формування професійної етики і мобільності, готовності до продовження професійної освіти і самовдосконалення.

У результаті проходження переддипломної практики студенти повинні **знати:**

- організаційно-правові основи та особливості ведення зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- порядок складання зовнішньоекономічної звітності;
- методи оцінки стану зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- порядок інвестування в зовнішньоекономічну діяльність підприємства;
- структура доходів від зовнішньоекономічної діяльності підприємства, їх формування та розподіл.

вміти:

- аналізувати результати міжнародної економічної діяльності підприємств на основі показників статистичної та зовнішньоекономічної звітності;
- узагальнювати знання та навички, набуті під час проходження практики;
- здійснювати пошук способів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, планувати роботу і виконувати зобов'язання з експортних поставок;
- застосовувати сучасні інформаційні та комп'ютерні технології.

Переддипломна практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проходження для отримання потрібного та достатнього обсягу практичних знань і вмінь відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» оволодіння відповідними *компетентностями*:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність до усної та письмової професійної комунікації державною та іноземними мовами.

ЗК5. Здатність аналізувати особливості провідних наукових шкіл економічної науки, інноваційного розвитку підприємства, основних принципів функціонування сучасної міжнародної та глобальної економічних систем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність до креативного та критичного мислення.

ЗК10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

а також набуття **програмних результатів** навчання:

ПКд1. Здатність діяти та взаємодіяти у міжнародному економічному середовищі.

ПКд2. Здатність критично осмислювати й удосконалювати відомі та розробляти нові методи, способи і засоби теоретичних та експериментальних досліджень в галузі міжнародної економіки, застосовувати їх у практичній діяльності.

ПКД3. Здатність комплексно оцінювати й прогнозувати стан суб'єктів міжнародної економіки, пропонувати ефективні управлінські рішення.

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПРН20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.

ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРНд25. Демонструвати обізнаність на рівні новітніх досягнень економічної науки щодо засад, чинників та трендів розвитку сучасної міжнародної економіки, враховувати їх вплив на поведінку національних економічних суб'єктів при розробці та реалізації управлінських рішень з розвитку та провадження міжнародної економічної діяльності.

3 ВИДИ І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Види практики (тривалість і терміни) за спеціальністю 051 – Економіка освітньої програми «Міжнародна економіка» (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр), визначаються освітньою програмою, навчальним планом та графіком навчального процесу.

Для студентів, які навчаються за спеціальністю 051 – «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» (освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр), основними **видами** практики є наступні:

- виробнича практика, **зміст** якої передбачає закріплення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, набуття досвіду та компетентностей, ознайомлення безпосередньо на підприємстві (установі) з виробничим процесом і технологічним циклом, відпрацювання вмінь і навичок зі спеціальності, а також збору фактичного матеріалу для виконання випускної кваліфікаційної роботи, курсових проєктів (робіт);

- переддипломна практика, **зміст** якої передбачає узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок, відпрацювання та розвиток професійного мислення, набуття умінь та навичок організаторської діяльності у виробничих умовах, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збирання матеріалів для виконання випускної кваліфікаційної роботи.

Виробнича практика при підготовці бакалаврів проводиться на третьому курсі у IV півсеместрі, тривалістю 120 годин, 4 кредити ЕСТЗ. До виробничої практики допускаються студенти, які повністю виконали навчальний план.

Переддипломна практика при підготовці бакалаврів проводиться на четвертому курсі у IV півсеместрі, тривалістю 120 годин, 4 кредити ЕСТЗ. До переддипломної практики допускаються студенти, які повністю виконали навчальний план.

При проходженні студентами виробничої, переддипломної практики керівник підприємства (установи, організації) незалежно від форми власності та підпорядкування або уповноважений ним орган чи фізична особа, а також фізична особа, яка проводить господарську діяльність та зареєстрована в

установленому порядку і, відповідно до законодавства, використовує найману працю, може запропонувати студенту-випускникові роботу, укласти зі студентом договір на стажування та надіслати його до університету.

Зміст і послідовність практик для студентів, які навчаються за спеціальністю 051 – Економіка освітньої програми «Міжнародна економіка» (освітній рівень – бакалавр), визначаються наскрізною програмою практики, яка розробляється кафедрою міжнародної економіки, політичної економії та управління згідно з навчальним планом відповідно до стандарту вищої освіти, ухвалюється ГЗЯОП і затверджується ректором.

На основі наскрізної програми кафедрою міжнародної економіки, політичної економії та управління розробляються робочі програми переддипломної та виробничої практик, які ухвалюються ГЗЯОП з відповідної спеціальності, освітньої програми і затверджуються першим проректором університету.

4 БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика студентів проводиться на базах практики, які забезпечують виконання освітньої програми «Міжнародна економіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, або в структурних підрозділах УДУНТ.

Базами практики можуть бути підприємства, організації, установи різних галузей економіки України, а також за її межами.

Підприємства, організації, установи, які використовуються як бази практики, повинні відповідати таким **вимогам**:

- забезпечувати виконання у повному обсязі програми практики;
- мати виробничі підрозділи, що відповідають спеціальностям (спеціалізації), за якими здійснюється підготовка фахівців;
- забезпечувати кваліфіковане керівництво практикою студентів;
- надавати студентам можливість працювати під час практики на штатних посадах (за наявності відповідних вакансій), робота на яких відповідає програмі практики;
- надавати студентам право користуватися бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми

практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства;
- мати перспективу працевлаштування випускників університету.

Для успішного вирішення завдань практики на кафедрі МЕПЕУ використовуються **договори про співпрацю** з низкою підприємств та організацій придніпровського регіону, зокрема: ТОВ Науково-виробнича фірма «КОШ», м. Дніпро; ТОВ Науково-виробниче підприємство з іноземними інвестиціями «УКРТРУБОІЗОЛ», м. Дніпро; ТОВ Науково-виробниче підприємство «Поліпром», м. Дніпро; ТОВ «Українська ливарна машина» (дочірня фірма холдингу «GUSSEX» Sp.zo.o (Польща)), м. Дніпро; ПП «Дніпро-Інтерсталь», м. Дніпро; ТОВ «Дніпровський завод спеціальних труб», с. Горяннівське, Дніпропетровського р-ну, Дніпропетровська обл.; Дніпропетровська торгово-промислова палата, м. Дніпро. В особливих умовах базами практики можуть призначатися науково-дослідні лабораторії кафедра міжнародної економіки, політичної економії та управління.

Визначення баз практики здійснюється кафедрою МЕПЕУ на основі договорів та пропозицій щодо баз практики, наданих відділом зв'язків з виробництвом, або прямих договорів про співпрацю з підприємствами (організаціями, установами) незалежно від їх форм власності.

За дозволом кафедри МЕПЕУ студенти можуть самостійно підбирати для себе базу практики. Така ініціатива оформлюється наданням завідувачу практики УДУНТ гарантійного листа відповідного підприємства (установи, організації). Цей лист є підставою для укладання договору та направлення студента на практику на зазначене підприємство.

У випадку підготовки фахівців за цільовими договорами (контрактами) з підприємствами, організаціями, установами, фізичними особами бази практик передбачаються цими договорами (контрактами).

У разі підготовки фахівців за кошти фізичних осіб бази практики пропонуються цими особами і мають відповідати вимогам робочої програми практики про що визначається в договорі (контракті) на підготовку фахівця.

Для студентів-іноземців бази практики передбачаються у відповідному контракті чи договорі щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані як на території країн-замовників, так і в межах України. Студенти-іноземці отримують програму практики, індивідуальні завдання та складають звіт в порядку, встановленому кафедрою МЕПЕУ.

Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри МЕПЕУ і лише до початку практики. У разі самостійної зміни бази практики, неявки на практику без поважних причин вважається, що студент не виконав навчального навантаження і може бути відрахований з УДУНТ.

5 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Кафедрою МЕПЕУ на початку поточного навчального року (у встановлені наказом ректора УДУНТ терміни) подаються до відділу зв'язків з виробництвом замовлення щодо місць проходження практики студентами освітньої програми «Міжнародна економіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, у т. ч. шляхом введення інформації у АРМ «Кафедра».

Розподіл студентів на практику проводиться з урахуванням замовлень на підготовку фахівців і їх майбутнього місця роботи після закінчення навчання (за наявності).

Для студентів, які навчаються без відриву від виробництва може передбачатися виробнича практика тривалістю до одного місяця згідно з цією наскрізною програмою.

Студенти, які самостійно обрали і погодили з кафедрою МЕПЕУ базу практики, не пізніше ніж за три місяці до початку практики надають гарантійні листи від цих підприємств, організацій, установ щодо їхньої згоди і, отримавши відповідний дозвіл, самостійно оформлюють договори.

Кафедрою МЕПЕУ на підставі договорів, не пізніше ніж за місяць до початку відповідного виду практики уточнюються у відділі зв'язків з виробництвом списки студентів по кожній базі практики, готуються і узгоджуються проекти наказів про проходження студентами виробничої та переддипломної практики.

Проект наказу про проходження переддипломної практики студентами, які беруть участь у виконанні комплексних (міжуніверситетських, міжкафедральних) дипломних проєктів (магістерських робіт) готує випускова кафедра-ініціатор і погоджує з деканами факультетів, у підпорядкуванні яких перебувають учасники комплексного проєкту.

Наказ про проведення практики студентів готується кафедрою МЕПЕУ не пізніше, ніж за 3 тижні до початку відповідного виду практики.

Зміни до наказу, що стосуються перенесення місця проходження практики, уточнення складу студентських груп та керівників практики, мають бути внесені не пізніше дати початку практики. Якщо під час проведення переддипломної практики виникає необхідність у корегуванні теми випускної кваліфікаційної роботи, відповідні зміни мають бути внесені до наказу не пізніше двох тижнів після завершення переддипломної практики.

Кафедрою МЕПЕУ після видання наказу про проведення практики оформляються направлення на практику.

Кафедрою МЕПЕУ не пізніше, ніж за тиждень до початку практики проводяться збори студентів, за участю керівників практики. На збори, напередодні переддипломної практики, запрошуються викладачі інших кафедр, які є консультантами випускних кваліфікаційних робіт.

Під час зборів проводиться інструктаж щодо порядку проходження практики та техніки безпеки з обов'язковим заповненням журналу встановленої форми та підписами студентів.

Поряд з цим, студентам видаються необхідні документи направлення на практику, бланк повідомлення про прибуття на практику (у разі розміщення бази практики за межами м. Дніпро), програма практики, витяг з наказу ректора (якщо це потрібно), щоденник практики, календарний план, індивідуальне завдання, методичні рекомендації тощо.

Студентам-практикантам, які мають готувати випускну кваліфікаційну роботу, за ув'язаною тематикою видається завдання на практику.

Після прибуття на базу практики студенти мають надати до кадрової служби або іншого підрозділу, відповідального за організацію практики, направлення на практику та бланк повідомлення про прибуття на практику.

Кадрова служба (або інший підрозділ, відповідальний за організацію практики) бази практики вживає заходи щодо оформлення прибулих студентів і надсилає до УДУНТ повідомлення про прибуття студента на практику.

До початку практики студенти повинні пройти інструктаж з техніки безпеки, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку

бази практики, порядком отримання відповідної документації та матеріалів.

6 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Контроль за роботою студентів під час практики здійснює керівник практики від кафедри, завідувач кафедри, яка забезпечує її проведення, завідувач практики університету.

Під час проходження студентами виробничої та переддипломної практик здійснюється поточний та підсумковий контроль виконання окремих завдань, розділів і всієї програми практики в цілому.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує кафедра МЕПЕУ. **Керівник практики від кафедри МЕПЕУ контролює:** а) підготовленість баз практики та умови для прибуття студентів-практикантів; б) проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом студентів на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки (під розпис), видачу особисто (під розпис) студентам-практикантам необхідних документів (направлення, повідомлення, календарний план, індивідуальне завдання); в) своєчасність прибуття студентів на бази практики та створення нормальних умов праці і побуту студентів; г) виконання планів, відповідність робочих місць студентів згідно програми практики; д) подання завідувачу кафедри та відділу практики в університеті письмового звіту про проведення практики з зауваженнями щодо поліпшення проходження практики студентами. **Керівник практики від кафедри МЕПЕУ зобов'язаний:** а) провести інструктаж студентів та надати дані з організації проходження практики; б) своєчасно ознайомити студентів з вимогами до оформлення документації, системою звітності та критеріями оцінки практики, які регламентуються документацією з організації та проведення практики; в) консультувати студентів щодо термінів і порядку проходження практики, оформлення документів з практики; г) здійснювати, у разі необхідності, вибірково контроль за проходженням практики студентами; д) здійснювати контроль за своєчасністю формування та виконанням індивідуальних графіків проходження практики студентами; е) консультувати студентів щодо виконання індивідуального завдання практики та оформлення документів з практики; ж) оцінити роботу студента на практиці на підставі перевірки матеріалів, результатів виконання завдань та інших матеріалів з практики; з)

здійснювати контроль за безпосереднім проходженням виробничої практики студентами; к) своєчасно інформувати завідувача кафедри про порушення студентами-практикантами дисципліни, правил безпеки, невиконання поставлених перед ними завдань.

Керівництво практикою також здійснює спеціаліст від підприємства – бази практики. **Керівник від бази практики контролює:** а) якісне проведення інструктажів з техніки безпеки; б) виконання студентами всіх робіт, які передбачені програмою практики та індивідуальним завданням; в) щоденник практики, матеріали звіту і роботи. **Обов'язки безпосередніх керівників, призначених на базах практики:** а) розподіл студентів-практикантів за робочими місцями у відповідності з графіком проходження практики; б) інструктаж з техніки безпеки і протипожежної безпеки на підприємстві і на робочому місці при виконанні конкретних видів робіт; в) ознайомлення студентів-практикантів з організацією робіт на конкретному робочому місці; г) контроль за дотриманням правил внутрішнього розпорядку та трудової дисципліни студентів, інформування керівника практики від УДУНТ про випадки їх порушення; д) контроль за роботою студентів-практикантів, забезпечення виконання ними програми практики; е) складання відгуків на звіти про виробничу практику з виробничою характеристикою студентів-практикантів, яка відображає виконання програми практики, відношення студентів-практикантів до роботи, виконання індивідуальних завдань; ж) допомога в підборі матеріалу для випускних кваліфікаційних робіт.

При порушенні студентами-практикантами трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки тощо керівник практики від установи чи закладу має право відлучати студентів від практики. У таких випадках керівник практики від установи чи закладу повідомляє про порушення, що спостерігалися з боку студентів, керівникові практики від кафедри або надсилає повідомлення до УДУНТ.

Обов'язки студента-практиканта. Після направлення на виробничу практику студент має з'явитися на базу практики у визначений термін.

На початку практики студент зобов'язаний: ознайомитися з затвердженим адміністрацією установи, підприємства наказом про порядок проведення виробничої практики; з'ясувати у керівника практики від

підприємства загальний план-графік проходження практики і, за необхідності, оформити перепустку.

Протягом практики студент зобов'язаний: а) повністю підпорядковуватися правилам внутрішнього трудового розпорядку, що діють на підприємстві чи в установі; б) дотримуватися програми, затвердженої керівниками практики від кафедри і підприємства, при виконанні студентом індивідуального плану практики; в) виконувати вказівки керівника практики від підприємства (організації, установи); г) за потреби звітувати керівнику практики від кафедри про виконану роботу; д) подати на кафедру керівнику практики від кафедри у визначені терміни письмовий звіт про результати проходження практики.

Протягом усього періоду практики студенту необхідно здійснювати підготовчу роботу для складання звіту про проходження практики. Окрім звіту оформлюються розділи щоденника практики: направлення на практику з відміткою про прибуття та вибуття студента з місця проходження практики; календарний графік проходження практики; відгук-характеристика з місця проходження практики.

Не пізніше ніж за день до закінчення практики, студент має отримати відгук-характеристику, підписану керівником практики від підприємства (організації). У відгуку мають бути висвітлені такі пункти: повнота виконання студентом програми проходження виробничої практики; якість написання студентом звіту про проходження практики, його відповідність установленим вимогам організації; рівень підготовленості студента до діяльності за теоретичними знаннями і практичними навичками; відношення студента до роботи, його організованість і дисциплінованість; вміння працювати в колективі, рівень комунікабельності, громадську позицію та інші особисті риси, що проявились під час практики.

Підготовлений та оформлений належним чином звіт студент повинен подати на кафедру і захистити у встановлені терміни.

Про недоліки в організації проходження практики студент має право повідомити керівника практики від кафедри.

7 ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну виробничої та переддипломної практик студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Формою звітності студента за виробничу або переддипломну практику є подання та захист звіту про практику з відгуком (характеристикою) керівника практики від бази практики.

Звіт разом з іншими документами (щоденником практики, відгуком керівника від бази практики тощо), подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики звіт в друкованому вигляді подається на захист.

Звіт з виробничої або переддипломної практики захищається студентом перед комісією, призначеною завідувачем кафедри МЕПЕУ. До складу комісії входять керівники практики від кафедри, науково-педагогічні працівники, які викладали практикантам спеціальні дисципліни, а також можуть залучатися керівники від баз практики. У складі комісії, яка приймає звіт з переддипломної практики приймає участь керівник випускної кваліфікаційної роботи.

Комісія може приймати звіт у студентів на базі практики в останні дні її проходження або на кафедрі після її завершення, але не пізніше другого тижня семестру, що настає після практики.

За результатами звіту проводиться залік з практики. Результат заліку (оцінка «зараховано» – «не зараховано») вноситься в залікову відомість та до індивідуального плану (залікової книжки) студента за підписом голови комісії (керівника практики від кафедри) і враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії сумісно з оцінками за результатами семестрового контролю.

Студенту, який не виконав програму практики або отримав незадовільний відгук від бази практики, рішенням завідувача кафедри МЕПЕУ може бути надана можливість повторного проходження практики у вільний від навчання час.

Порядок та терміни проходження практики, у цих випадках, визначаються окремим наказом.

Студент, який востаннє отримав перед комісією результат з практики

«не зараховано», відраховується з університету.

За результатами захисту студентами звітів з виробничої або переддипломної практики кафедра міжнародної економіки, політичної економії та управління подає до відділу зв'язків з виробництвом через АРМ «Кафедра» звіт про результати проведення практики з пропозиціями щодо удосконалення її організації.

По завершенні практики ГЗЯОП проводить анонімне анкетування (опитування) здобувачів вищої освіти щодо якості цього освітнього компоненту. Підсумки кожної практики та результатів анкетування (опитування) обговорюються на засіданні ГЗЯОП та кафедри МЕРПЕУ.

8 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Під час виробничої або переддипломної практик студенту бажано ознайомитися з фондами науково-технічної бібліотеки підприємства, ЦЗЛ, звітами відділу міжнародних зав'язків, ВТК. При оформленні звіту рекомендується використання літератури:

1. Сучасна міжнародна економіка : підруч. [Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Золотарьова О. В. та ін.]; за ред. В. М. Тарасевича. - Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.
2. Міжнародна економіка : підручник. / За ред. А. О. Задоя, В. М. Тарасевича. - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
3. Липов В. В. Міжнародна економіка : світова економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум: навчально-практичний посібник. / В. В. Липов. – Х. : "Видавничий дім "Професіонал", 2009. – 336 с.
4. Нариси теорії національної економіки : монограф.; За ред. В. М. Тарасевича. – Д.: Січ, 2015. – 322 с.
5. Інноваційно-інформаційна економіка : зміст, динаміка, регулювання : монографія / Тарасевич В. М., Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін. ; за ред. В. М. Тарасевича. – Дніпро : ПМП «Економіка», 2018. – 356 с.
6. Дані офіційного Web-порталу Державного комітету статистики України. Url: <http://www.incoterms.zed.ua/> (дата звернення: 29.09.2022)

7. Дані офіційного Web-порталу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Url: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 29.09.2022)
8. Дані офіційного Web-порталу Торгово-промислової палати України. Url: <https://ucsi.org.ua/> (дата звернення: : 29.09.2022)
9. Дані офіційного Web-порталу Головного управління статистики у Дніпропетровській області. Url: <http://www.dneprstat.gov.ua/zvitna/index.htm> (дата звернення: 29.09.2022)
10. Наукова інформація в періодичних виданнях: «Міжнародна економічна політика», «Проблеми економіки і політичної економії», «Економіка України» та ін.
11. Положення про організацію та проведення практичної підготовки студентів. Для науково-педагогічних і провідних фахівців / уклад. А. В. Радкевич, О. Г. Величко, М. І. Капіца, Є. П. Кришко, С. А. Гришечкін, Г. І. Мізін, Т. К. Савенкова. – Дніпро: Український державний університет науки і технологій, 2022. – 44 с.

Укладачі висловлюють щиру подяку директору ПП «Дніпро-Інтерсталь», канд. екон. наук, доц. Є. Г. Самойленку за пропозиції та рекомендації щодо удосконалення змісту завдань виробничої практики бакалаврів.

Підписано до друку 24.01.2023 Формат 60x84 ^{1/16} Папір друк. Друк
плоский.

Облік.-вид. арк. 1,41. Умов. друк. арк. 1,39. Замовлення № 132

Український державний університет науки і технологій
49005, Дніпро, пр. Гагаріна 4

Редакційно-видавничий відділ УДУНТ